

ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн талаар

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн тайлбарыг дараах байдлаар гаргав. Үүнд:

1.Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, өөрчлөн найруулах, үг өгүүлбэрийг хасах, хүчингүй болсонд тооцох болсон үндэслэл, шаардлага

Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн зүйл, хэсэг	Үндэслэл, шаардлага
1 дүгээр зүйл буюу хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах зүйл, хэсэг, заалт нэмэх болсон үндэслэл, шаардлагын талаар	
<p>1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 38 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 38.4 дэх хэсэг нэмсүгэй:</p> <p>“38.4.Улсын Их Хурлын гишүүний хувийн ашиг сонирхол, хөрөнгө, орлогын талаарх доорх мэдээллийг Улсын Их Хурлын цахим хуудаст нээлттэй байршуулна:</p> <p>38.4.1.Улсын Их Хурлын гишүүний Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль, Авилгын эсрэг хуульд заасны дагуу гаргасан хувийн ашиг сонирхол, хөрөнгө, орлогын мэдүүлэг;</p> <p>38.4.2.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 10.10, 10.11-т заасны дагуу гишүүний гаргасан мэдэгдэл.</p> <p>38.5.Энэ хуулийн 38.4.1-т заасан мэдүүлгийг Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 24.1.1, Авлигын эсрэг хуулийн 11.1.1-д</p>	<p>Дэлхийн ихэнх улс орны парламент үйл ажиллагааны ил тод, “шилэн” байдлаа хангахын тулд өөрийн гишүүдийн ашиг сонирхлын мэдүүлэг, бүртгэлийг тогтмол хөтөлж хэвшсэн. Тухайлбал, ИБУИНВУ-ын парламентад Ашиг сонирхлын бүртгэл (Register of Interests) тогтмол хөтөлдөг бөгөөд тухайн чуулганаар хэлэлцэж буй асуудлын талаар гишүүдийн хийсэн мэдэгдэл, тухайн гишүүний цалин хөлс, шагнал, урамшуулал, гадаад, дотоод томиллод зарцуулсан зардал зэргийн талаар тогтмол мэдээлж хэвшжээ. Евро парламент өөрийн гишүүдийн Санхүүгийн ашиг сонирхлын бүртгэл (Register of Members’ Financial Interests)-ийг тогтмол хөтөлдөг бөгөөд уг бүртгэл парламентын албан ёсны вэб хуудаст нээлттэй байршдаг.</p> <p>Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.1-д “Албан тушаалтны хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлэг нээлттэй байна.”, 25.2-д “Энэ хуулийн 24.1-д заасан байгууллага, албан тушаалтан иргэдийг албан тушаалтны хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлэгтэй саадгүй танилцах боломжоор хангах үүрэгтэй.” гэж заасны дагуу Улсын Их Хурлын гишүүдийн хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлэг, мөн тухайн хэлэлцэж байгаа асуудалтай шууд холбоотой үйл ажиллагааны үр дүнд өөрөө болон түүнтэй хамаарал бүхий этгээд орлого олж байгаа, эсхүл бусад хэлбэрээр ашиг сонирхлын зөрчилтэй тухай гишүүний мэдэгдлийг Улсын Их Хурал өөрийн албан ёсны цахим хуудастаа зэрэг нийтэлж,</p>

<p>заасны дагуу Авлигатай тэмцэх газар, 38.4.2-т заасан мэдэгдлийг Тамгын газар бүртгэж, хадгална.”</p>	<p>иргэдийн мэдэх эрхийг хангаж байх нь парламентын үйл ажиллагааны ил тод байдлыг хангахад эерэг үр нөлөөтэй гэж үзэв.</p> <p>Авлигын эсрэг хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.1-т “Дараахь албан тушаалтны хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийг тухайн оны 2 дугаар улиралд багтаан цахим мэдээллийн сүлжээнд байрлуулна.” гээд 14.1.2-т “Улсын Их Хурлын дарга, дэд дарга, гишүүн;” гэж заасан.</p>
<p>2 дугаар зүйл буюу хуульд оруулсан бусад нэмэлтийн үндэслэл, шаардлагын талаар</p>	
<p>2 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 44 дүгээр зүйлийн 44.1.13 дахь заалтын “ашиг сонирхлын зөрчилтэй гэж үзвэл” гэсний дараа “хууль тогтоомжийн төслийг хэлэлцүүлэгт бэлтгэх,” гэж нэмсүгэй.</p>	<p>Одоо хүчин төгөлдөр үйлчилж буй Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн дагуу гишүүн тодорхой асуудлаар ашиг сонирхлын зөрчилтэй бол хянан шалгах чиг үүрэг бүхий ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орохыг хориглосон болно. Ашиг сонирхлын зөрчилтэй гишүүнд тавигдах энэхүү хязгаарлалтыг хууль тогтоомжийн төслийг хэлэлцүүлэгт бэлтгэх үүрэг бүхий ажлын хэсэгт мөн адил орохгүй байхаар зохицуулах нь Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.23-т “гишүүн хэлэлцэх гэж байгаа асуудалтай шууд холбоотой үйл ажиллагааны үр дүнд өөрөө болон гэр бүлийн гишүүд нь орлого олж байгаа, эсхүл бусад хэлбэрээр ашиг сонирхлын зөрчилтэй бол тухайн асуудлаар хэлэлцүүлэг, санал хураалтад оролцохоос татгалзах;” тухай гишүүний бүрэн эрхийг бодитой хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг болно гэж үзэв.</p>
<p>3 дугаар зүйл буюу хуулийн дараах зүйл, хэсэг, заалтыг өөрчлөн найруулах үндэслэл, шаардлагын талаар</p>	
<p>3 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.23 дахь заалтын “гэр бүлийн гишүүд” гэснийг “хамаарал бүхий этгээд” гэж өөрчилсүгэй.</p>	<p>Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3-т “Албан тушаалтан албаны бүрэн эрхээ хувийн болон өөртэй нь хамаарал бүхий этгээдийн хувийн зорилгод ашиглахгүй бөгөөд албан үүрэгт нь нөлөөлөхүйц аливаа харилцаанаас ангид байна.”, мөн зүйлийн 6.4-т “Албан тушаалтан ашиг сонирхлын зөрчилд орж болохуйц нөхцөл байдлыг мэдэгдэх, түүнээс татгалзах замаар урьдчилан сэргийлнэ.” гэж тус тус заасан.</p> <p>Иймд Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд заасан шаардлагад одоогийн зохицуулалтыг</p>

	<p>нийцүүлж гишүүнийг зөвхөн өөрийг нь болон гэр бүлийн гишүүдээр нь хязгаарлахгүйгээр түүнтэй хамаарал бүхий этгээд буюу нийтийн албан тушаалтны эцэг, эх, төрсөн ах, эгч, дүү, гэр бүлийн гишүүн, хамтран амьдрагч, эхнэр /нөхөр/-ийн эцэг, эх, төрсөн ах, эгч, дүү, бусад нэгдмэл сонирхолтой этгээдийг хуулийн үйлчлэлд хамааруулах нь зүйтэй байна.</p>
<p>4 дүгээр зүйл буюу хуулийг дагаж мөрдөх журмын талаар</p>	
<p>4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны намрын ээлжит чуулган нээсэн өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.</p>	<p>Энэхүү хуулийн төслийг 2026 оны хаврын ээлжит чуулганы хугацаанд хэлэлцүүлж, 2026 оны намрын ээлжит чуулган нээсэн өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөхөөр боловсруулав.</p>

2.Зохицуулахаар тусгасан харилцааны агуулга, зохицуулалт нь Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлалд тусгагдсан бөгөөд үзэл баримтлалын хүрээнээс гажаагүй болно.

3.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд шинэ нэр томъёо, ухагдахуун оруулаагүй бөгөөд Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хуульд хэрэглэсэн нэр томъёог хэрэглэж уг хуулийн төслийг боловсруулсан болно.

ХУУЛЬ САНААЧЛАГЧ

--oOo--